

การศึกษาปัญหาการฝึกภาคปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยตามความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาล
วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์

คมวัฒน์ รุ่งเรือง* ปิยวรรณ ดาทอง**
พรประภา สีดา** พรพิมล แสงเพ็ญ**
พัชรพร ประทุมเวียง** พนิตนันท์ ปักมะนัง**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับปัญหาของการฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยตามความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาล และ 2) เปรียบเทียบระดับปัญหาของการฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยตามความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาล กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตปีการศึกษา 2556 จำนวน 190 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two-Stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถามปัญหาการฝึกภาคปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยตามความคิดเห็น เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 55 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.89 สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสถิติที่ใช้ในการวิจัย One Way ANOVA

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับปัญหาของการฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยตามความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาลแต่ละชั้นปี จำแนกรายด้าน พบว่า 1) ด้านบุคคลอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.64-3.38$, S.D. = 0.75-1.07) 2) ด้านอาจารย์ผู้นิเทศอยู่ในระดับระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.81-3.30$, S.D. = 0.80-1.03) 3) ด้านเพื่อนร่วมงานอยู่ในระดับปานกลาง ถึง มาก ($\bar{X} = 2.81-3.55$, S.D. = 0.68-1.03) 4) ด้านสถานที่/ระยะเวลาในการฝึกงานอยู่ในระดับปานกลาง ถึง มาก ($\bar{X} = 2.88-3.57$, S.D. = 0.76-1.25) 5) ด้านพยาบาลที่ปฏิบัติงานในแหล่งฝึกอยู่ในระดับระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.91-3.38$, S.D. = 0.77-0.98) 6) ด้านองค์ความรู้ อยู่ในระดับปานกลางถึงมาก ($\bar{X} = 2.93-3.57$, S.D.=0.67-0.92) และ 7) ด้านสุขภาพกายและจิตใจอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก ($\bar{X} = 2.95-3.65$, S.D. = 0.71-1.05)
2. ผลการเปรียบเทียบระดับปัญหาของการฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยตามความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาลระหว่างชั้นปี มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ การฝึกภาคปฏิบัติ ปัญหาการฝึก นักศึกษาพยาบาล

* อาจารย์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์

** นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์

A Study of Problem of Practical on the Ward in Keeping with the Practice Nurse
Student Opinion in Boromarajonani College of Nursing, Surin

Komwat Rungruang^{*} Piyawan Dathong^{**}

Pornprapa Srida^{**} Pornpimon Sangpen^{**}

Patcharaporn Pratumveang^{**} Panitnan Pungmanang^{**}

ABSTRACT

The objectives of the research were to examine and to compare the problem level of practical on the ward in keeping with the practice nurse student opinion. A sample was selected from 190 graduated nurse students, academic year 2013 by using two-stage random sampling method. Research instrument is the problem level of practical on wards in keeping with the practical nurses opinion questionnaire. The rating standard scale 55 points, BycronbachAlphas 0.89. The analyzing statistic was mean, standard deviation and statistic hypothesis examination One Way ANOVA.

The result of this research found that

1. The examination result of the problem level of practical on (in, at, from) the wards in keeping with the practice nurse student opinion in each year classify by field found that 1) Individual field is in the coordinate level is middling ($\bar{X} = 2.64 - 3.38$, S.D. = 0.75 – 1.07) 2) Teacher supervision field is in the coordinate level is middling ($\bar{X} = 2.81 - 3.30$, S.D. = 0.80 – 1.03) 3) Partnership field is difference, it is middling till much ($\bar{X} = 2.81 - 3.55$, S.D. = 0.68 – 1.03) 4) Location/session of internship field is difference, it is middling till much ($\bar{X} = 2.88 - 3.57$, S.D. = 0.76 – 1.25) 5) Practice nurse field is in the coordinate level is middling ($\bar{X} = 2.91 - 3.38$, S.D. = 0.77 – 0.98) 6) Knowledge field is difference, it is middling till much ($\bar{X} = 2.93 - 3.57$, S.D. = 0.67 – 0.92) and 7) Physical and mental health field is difference, it is middling till much ($\bar{X} = 2.95 - 3.65$, S.D. = 0.71 – 1.05)
2. The comparison result of the problem level of practical on the ward in keeping with the practice nurse student opinion in each year is statistically difference significant at 0.1 levels.

Keyword The Practical, The problem level of practical on the ward, Nurse Students

^{*} Instructor, Boromarajonani College of Nursing, Surin

^{**} Nurse Students, Boromarajonani College of Nursing, Surin

ความสำคัญ

บุคลากรทางการแพทย์มีลักษณะพิเศษกว่าวิชาชีพอื่น เพราะจะต้องปฏิบัติต่อชีวิตมนุษย์ โดยการศึกษาจะมุ่งให้ผู้เรียนปฏิบัติการพยาบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องผลิตพยาบาลให้ได้ปริมาณและคุณภาพ โดยคุณภาพของพยาบาลมีส่วนสัมพันธ์โดยตรงต่อการศึกษาพยาบาลอย่างแยกไม่ออก การจัดการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษาพยาบาลแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะคือ การเรียนการสอนภาคทฤษฎี นั้นมุ่งให้ความรู้ในด้านเนื้อหาวิชาเป็นหลักและวิธีการปฏิบัติต่างๆ ควบคู่ไปกับการปลูกฝังเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ พยาบาล และต่อการทำงานเพื่อช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ที่เจ็บป่วยและได้รับความทุกข์ทรมาน ส่วนการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ เป็นการจัดให้เรียนรู้จากสภาพเหตุการณ์ที่เป็นจริง ผู้เรียนได้เห็น ได้สังเกต ได้สัมผัส ได้ทดลองปฏิบัติกับผู้ป่วยจริง สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาในสภาพจริงเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และทักษะในการพยาบาล การที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น การจัดการเรียน การสอนเป็นสิ่งสำคัญต้องมีความสัมพันธ์กันทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ / อาจารย์พยาบาล เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้นักศึกษา พยาบาล ประสบผลสำเร็จในการศึกษาการจัดประสบการณ์การพยาบาล อาจารย์พยาบาลจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้และความสามารถในการจัดการพยาบาลและวิชาอื่นๆที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างดี มีความสามารถและความชำนาญในการปฏิบัติการพยาบาล เป็นผู้มีความมั่นใจในตนเองและผู้อื่น มีทัศนคติที่ดีต่อการสอนและวิชาชีพ ประพฤติดีมีมานะ พยายามมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีคุณธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ มีความรู้และทักษะด้านการสอนด้วย ถ้าหากนักศึกษาพยาบาลขาดคุณสมบัติที่กล่าวมาแล้วจะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างไร นักศึกษาพยาบาลนั้นมีลักษณะธรรมชาติที่แตกต่างกัน เพราะมีพื้นฐานครอบครัวที่ต่างกัน มีความรู้ความสามารถ ความเชื่อ ทักษะและพื้นฐานเดิม ความถนัดทางการเรียน ความต้องการและความคาดหวังไม่เท่ากันทำให้เกิดการเรียนรู้ต่างกัน สำหรับหลักสูตรเป็นเพียงแนวทางที่ใช้ในการเรียนการสอน การจัดประสบการณ์ต่างๆเพื่อให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้ตามความต้องการ ส่วนสภาพแวดล้อมเป็นสิ่งสำคัญที่มีผลต่อการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษา ได้แก่ผู้ป่วย บุคลากรทางการแพทย์ หอผู้ป่วย อุปกรณ์และเครื่องมือต่างๆ สิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดปัญหาการฝึกปฏิบัติงาน ความเครียด และการปรับตัวของนักศึกษาอีกรูปแบบหนึ่งในการเรียนการสอนที่จะให้ได้พยาบาลมีคุณภาพในอนาคต ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องต้องทราบและเข้าใจปัญหาของนักศึกษาพยาบาล ที่ฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยด้วย

การฝึกภาคปฏิบัติเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนวิชาชีพพยาบาล เพราะจะทำให้ให้นักศึกษาได้เรียนด้วยตนเอง เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ตรงโดยนำความรู้ทางทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติการพยาบาล การเรียนวิชาการใดให้ประสบผลสำเร็จนั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับสติปัญญาเพียงอย่างเดียว โดยเฉพาะวิชาชีพพยาบาล นักศึกษาอาจประสบปัญหาในการฝึกภาคปฏิบัติ งานหลายๆด้าน อาจทำให้เกิดความท้อถอย ขาดความรักในวิชาชีพลาออกก่อนก่อนสำเร็จการศึกษา ฉะนั้นอาจแสดงให้เห็นปัญหาในการฝึกภาคปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วย อาจทำให้นักศึกษาเกิดความเครียดและความวิตกกังวลได้ อันจะมีผลกระทบต่อการเรียนรู้ ประสบการณ์ต่างๆ บนหอผู้ป่วย คุณภาพของการพยาบาลที่ผู้รับบริการได้รับและยังจะส่งผลต่อคุณภาพของตัวนักศึกษาที่จะจบไปประกอบวิชาชีพพยาบาลในอนาคตอีกด้วย

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่องปัญหาการฝึกภาคปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยตามความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์ เพื่อจะได้รับทราบปัญหาที่แท้จริงและเสนอแนะเพื่อไปปรับปรุงการให้มีศึกษาทั้งทางภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพราะนักศึกษาจะต้องจบไปประกอบวิชาชีพและมีบทบาทสำคัญในการให้บริการทางด้านสุขภาพในอนาคตโดยคาดหวังว่าผลการวิจัยจะนำไปเป็นข้อมูลแก่นักศึกษาและวิทยาลัย อันจะหาแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหา

ที่เกิดขึ้นตลอดจนการปรับปรุงการเรียนการสอน การฝึกภาคปฏิบัติเพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้จากการฝึกภาคปฏิบัติงานมีผลให้มีประสบการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด และเป็นปัญหาที่น้อยที่สุดต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัญหาของการฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยตามความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาล หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ปีการศึกษา 2556
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับปัญหาของการฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วย ตามความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาลหลักสูตร พยาบาลศาสตรบัณฑิต ปีการศึกษา 2556

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 2, 3 และ 4 ปีการศึกษา 2556 ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์ สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก รวมทั้งสิ้น 229 คน

ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเคอซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 190 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาพยาบาลศาสตรชั้นปีที่ 2, 3 และ 4 หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์ ปีการศึกษา 2556 จำแนกเป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ จำนวนรวมทั้งสิ้น 190 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two-Stage Random Sampling) ด้วยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) และวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยการจับฉลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามปัญหาการฝึกภาคปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยตามความคิดเห็น ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์ ซึ่งประกอบด้วย 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่เกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของนักศึกษาสัมพันธ์ภายในกลุ่มเพื่อนที่ขึ้นฝึกปฏิบัติงาน ผู้นิเทศและพี่พยาบาล

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการฝึกภาคปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วย ตามความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาล แบ่งคำถามออกเป็น 7 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพกายและจิตใจ ด้านองค์ความรู้ ด้านพยาบาลด้านสถานที่และระยะเวลาในการฝึกงาน ด้านเพื่อนร่วมงาน ด้านบุคคล และด้านอาจารย์ผู้นิเทศมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 55 ข้อ

นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา พบว่ามีค่าความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยาม (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ ค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป ถือว่ามีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและนำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาโดยผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองครั้งที่ 1 (Try Out) จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องภายในของครอนบาร์คแอลฟา มีค่าเท่ากับ 0.89

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอความร่วมมือจากประธานรุ่นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2, 3 และ 4 ตามลำดับ ปีการศึกษา 2556 เพื่อขอความร่วมมือตอบแบบสอบถาม

2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามและชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยแก่ประธานรุ่นนักศึกษาพยาบาลชั้นปี เพื่อขอให้ตอบแบบสอบถามและส่งคืนภายใน 1 สัปดาห์ หลังจากได้รับแบบสอบถาม กรณีที่ผู้วิจัยไม่ได้รับแบบสอบถามคืนในเวลาที่กำหนด จะส่งแบบสอบถามชุดใหม่ไปและขอความอนุเคราะห์ให้ส่งคืนภายใน 3 วัน

3. ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามหลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วพบว่า ได้รับแบบสอบถามคืนทั้งสิ้น 190 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามที่ส่งไป และแบบสอบถามทุกฉบับมีความสมบูรณ์พร้อมที่จะนำไปดำเนินการในขั้นต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสถิติที่ใช้ในการวิจัย One Way ANOVA

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการฝึกภาคปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วย ตามความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาล สรุปผลได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาลเกี่ยวกับปัญหาการฝึกภาคปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วย วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์ โดยภาพรวมในแต่ละด้าน จำแนกในแต่ละชั้นปีพบว่า

1.1 ปัญหาการฝึกภาคปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วย ตามความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาลโดยภาพรวมมีปัญหายอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.13$, S.D. = 0.97) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีปัญหายอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.87-3.28$, S.D. = 0.86-1.08) โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้คือ ด้านสุขภาพกายและจิตใจ ด้านองค์ความรู้ ด้านพยาบาลที่ปฏิบัติงานในแหล่งฝึกและด้านสถานที่/ระยะเวลาในการฝึกงาน ด้านอาจารย์ผู้นิเทศ ด้านบุคคล และด้านเพื่อนร่วมงาน

1.2 ปัญหาการฝึกภาคปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วย ตามความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 2 โดยภาพรวมมีปัญหายอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.81$, S.D. = 1.04) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีปัญหายอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.53-2.95$, S.D. = 0.92-1.25) โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้คือ ด้านสุขภาพกายและจิตใจด้านองค์ความรู้ด้านพยาบาลที่ปฏิบัติงานในแหล่งฝึกด้านสถานที่/ระยะเวลาในการฝึกงานด้านอาจารย์ผู้นิเทศด้านบุคคล และด้านเพื่อนร่วมงาน

1.3 ปัญหาการฝึกภาคปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วย ตามความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 3 โดยภาพรวมมีปัญหายอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.14$, S.D. = 0.88) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีปัญหายอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.87-3.41$, S.D. = 0.88-0.92) โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้คือ ด้านสุขภาพกายและจิตใจด้านพยาบาลที่ปฏิบัติงานในแหล่งฝึกด้านอาจารย์ผู้นิเทศด้านสถานที่/ระยะเวลาในการฝึกงานด้านองค์ความรู้ด้านบุคคล และด้านเพื่อนร่วมงาน

1.4 ปัญหาการฝึกภาคปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วย ตามความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 4 โดยภาพรวมมีปัญหายอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.49$, S.D. = 0.73) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีปัญหายอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก ($\bar{X} = 3.33-3.65$, S.D. = 0.67-0.80) โดยสามารถเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้คือ ด้านสุขภาพกายและจิตใจด้านสถานที่/ระยะเวลาในการฝึกงาน ด้านองค์ความรู้ ด้านเพื่อนร่วมงาน ด้านสุขภาพกายและจิตใจด้านองค์ความรู้และด้านสถานที่/ระยะเวลาในการฝึกงานด้านเพื่อนร่วมงาน ด้านพยาบาลที่ปฏิบัติงานในแหล่งฝึกและด้านบุคคลและด้านอาจารย์ผู้นิเทศ

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาลระหว่างนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 เกี่ยวกับปัญหาการฝึกภาคปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วย ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์ ในแต่ละด้าน เมื่อกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงในตาราง 1

ตาราง 1การวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาล ในภาพรวม จำแนก
รายชั้นปี
(n = 190)

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
ด้านบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	15.243	2	7.621	22.390	.000**
	ภายในกลุ่ม	63.652	187	.340		
	รวมทั้งหมด	78.895	189			
ด้านอาจารย์ผู้นิเทศ	ระหว่างกลุ่ม	7.350	2	3.675	14.726	.000**
	ภายในกลุ่ม	46.669	187	.250		
	รวมทั้งหมด	54.019	189			
ด้านเพื่อนร่วมงาน	ระหว่างกลุ่ม	28.434	2	14.217	30.705	.000**
	ภายในกลุ่ม	86.586	187	.463		
	รวมทั้งหมด	115.020	189			
ด้านสถานที่/ระยะเวลาใน การฝึกงาน	ระหว่างกลุ่ม	12.552	2	6.276	14.459	.000**
	ภายในกลุ่ม	81.173	187	.434		
	รวมทั้งหมด	93.725	189			
ด้านพยาบาลที่ปฏิบัติงานใน แหล่งฝึก	ระหว่างกลุ่ม	6.709	2	3.354	11.654	.000**
	ภายในกลุ่ม	53.825	187	.288		
	รวมทั้งหมด	60.534	189			
ด้านองค์ความรู้	ระหว่างกลุ่ม	11.047	2	5.523	18.040	.000**
	ภายในกลุ่ม	57.255	187	.306		
	รวมทั้งหมด	68.302	189			
ด้านสุขภาพกายและจิตใจ	ระหว่างกลุ่ม	14.568	2	7.284	14.098	.000**
	ภายในกลุ่ม	96.612	187	.517		
	รวมทั้งหมด	111.179	189			

** มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาลระหว่างนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 เกี่ยวกับปัญหาการฝึกภาคปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วย ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสรรพสิทธิ์ ในแต่ละด้าน ที่มีความแตกต่างกัน คือ

1. ด้านบุคคล ด้านอาจารย์ผู้นิเทศ ด้านสถานที่/ระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติ ด้านพยาบาลที่ปฏิบัติงานในแหล่งฝึก และ ด้านสุขภาพกายและจิตใจระดับความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาลระหว่างชั้นปีที่ 2 กับ ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 2 กับ ชั้นปีที่ 4 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ด้านเพื่อนร่วมงาน และด้านองค์ความรู้ ระดับความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาลระหว่างชั้นปีที่ 2 กับ ชั้นปีที่ 4 และชั้นปีที่ 3 กับ ชั้นปีที่ 4 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาการฝึกภาคปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วย ตามความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาล หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสรรพสิทธิ์ อภิปรายผล ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาปัญหาการฝึกภาคปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยตามความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาล หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสรรพสิทธิ์ โดยภาพรวมมีปัญหาระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจจะเกิดขึ้นเนื่องจาก รูปแบบของการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรได้เน้นหนักไปในด้านวิชาการ และการฝึกภาคปฏิบัติ นักศึกษาจึงมีความกระตือรือร้นในการฝึกภาคปฏิบัติบนหอผู้ป่วยโดยมีความรู้ความเข้าใจวัตถุประสงค์ในแต่ละด้าน โดยด้านความรู้และประสบการณ์ของอาจารย์นิเทศเพียงพอ และพร้อมที่ให้ความกระจ่างเกี่ยวกับการปฏิบัติพยาบาลอย่างมีเหตุผล ซึ่ง นิสสา เชมรัตน์ (2551) ความร่วมมือของอาจารย์พยาบาลและพยาบาลวิชาชีพในการฝึกภาคปฏิบัติในคลินิก เป็นการดำเนินงานร่วมกันเกี่ยวกับการฝึกปฏิบัติในคลินิกสำหรับนักศึกษาพยาบาลให้บรรลุวัตถุประสงค์และเกิดผลลัพธ์ที่ดีต่อการฝึกปฏิบัติในคลินิกสำหรับนักศึกษาพยาบาล โดยพบว่าความร่วมมือในการฝึกปฏิบัติระหว่างพยาบาลวิชาชีพกับอาจารย์พยาบาลอยู่ในระดับสูง นอกจากนี้ปัจจัยที่สนับสนุนต่อการเรียนการสอนในการฝึกภาคปฏิบัติว่า “การที่จะผลิตบุคลากรทางการพยาบาลที่มีคุณภาพดี จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากอาจารย์ที่มีคุณวุฒิสูง ประสบการณ์สอนเป็นอย่างดี จำนวนพอเหมาะ เพื่อการเรียนการสอนจะได้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และนักศึกษาที่สำเร็จออกมาจะได้เป็นผู้มีความรู้ มีทักษะความสามารถในการทำงาน สามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างมีประสิทธิภาพ การเรียนการสอนในคลินิก โดยมีผู้ป่วยเป็นกรณีศึกษา ทำให้นักศึกษามีความรู้และประสบการณ์ เข้าใจมากยิ่งขึ้น จำนวนอาจารย์นิเทศและจำนวนนักศึกษามีความเหมาะสมที่จะดูแลนิเทศนักศึกษาขณะปฏิบัติงานได้ทั่วถึง ใกล้ชิดการเรียนภาคทฤษฎีไม่ว่าบรรยาย สาธิต สร้างสถานการณ์จำลองสิ่งเหล่านี้สามารถทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ไปประยุกต์ในภาคปฏิบัติได้ ทำให้เกิดทักษะความชำนาญการปฏิบัติการพยาบาลยิ่งขึ้น”

2. ความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาลระหว่างชั้นปีผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีความแตกต่างกันในแต่ละด้านเช่นด้านบุคคล ระดับความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาลระหว่างชั้นปีที่ 2 กับ ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 2 กับ ชั้นปีที่ 4 มีความแตกต่างกันเนื่องจาก จากการศึกษาร่องพฤติกรรมของบุคคลตามแนวคิดของทฤษฎีการเรียนรู้นี้ เสนอว่าพฤติกรรมของบุคคลเกิดขึ้นจากการเรียนรู้ 2 ลักษณะ ลักษณะแรกบุคคลเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงของตนเอง การเรียนรู้ดังกล่าวบุคคลจะรวบรวมประสบการณ์ต่างๆ ไว้เป็นข้อมูล ทำให้สามารถเลือกได้ว่าควรแสดงพฤติกรรมอย่างไร เพื่อให้ได้ผลกระทบบ้าง เมื่อมีสิ่งเร้ามากระตุ้นที่มีลักษณะเหมือนหรือคล้ายกับสิ่งเร้าที่บุคคลประสบมาแล้วในอดีต อีกลักษณะหนึ่งพฤติกรรมของ

บุคคลเกิดขึ้นจากการเรียนรู้ โดยผ่านตัวแบบ เป็นการเรียนรู้ที่บุคคลสังเกตจากพฤติกรรมของตัวแบบ ซึ่งอาจเป็นบุคคลในครอบครัวหรือในสังคม (Bandura, 1977,p.17-22)

จากแนวคิดเรื่องการเกิดพฤติกรรม โดยการสังเกตพฤติกรรมของตัวแบบได้มีผู้นำมาใช้ในการปรับพฤติกรรม โดยการเสนอตัวแบบเพื่อช่วยสร้างพฤติกรรมใหม่ เพิ่มพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ฉะนั้นจึงเป็นสาเหตุ ทำให้นักศึกษาพยาบาลบัณฑิต ชั้นปีที่ 2 มีระดับปัญหาตามความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาลในด้านบุคคล ที่แตกต่างกับปี 3 และ 4

ด้านอาจารย์ผู้นิเทศและด้านพยาบาลในแหล่งฝึก เนื่องจากนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 2, 3 และ 4 มีประสบการณ์การฝึกงานที่ต่างกัน โดยนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 4 มีประสบการณ์ในการขึ้นฝึกปฏิบัติงานมากที่สุด ทำให้อาจารย์ผู้นิเทศไว้วางใจและมีความคาดหวังมากกว่าชั้นปีอื่นๆ จึงทำให้นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 4 เกิดความกดดันมากกว่าชั้นปีอื่นๆ และเนื่องจากนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 2 เป็นปีแรกที่ขึ้นฝึกปฏิบัติงานทำให้อาจารย์ผู้นิเทศให้การดูแลอย่างใกล้ชิด เนื่องจากยังไม่มีประสบการณ์ในการฝึกปฏิบัติงาน ฉะนั้นจึงเป็นสาเหตุทำให้นักศึกษาพยาบาลบัณฑิต ชั้นปีที่ 2 มีระดับปัญหาตามความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาลในด้านอาจารย์ผู้นิเทศที่แตกต่างกับปี 3 และ 4 สอดคล้องกับ ศรีสุตา งามขำ (2539) พฤติกรรมการดูแลนักศึกษาพยาบาลของอาจารย์พยาบาลในการสอนทางคลินิกโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ใน 5 ด้าน คือ ความเห็นอกเห็นใจ ความรู้ความสามารถ ความไว้วางใจ การมีจิตสำนึกทางจริยธรรม ความยึดมั่นผูกพัน และนักศึกษาในแต่ละชั้นปี มีการรับรู้พฤติกรรมการดูแลของอาจารย์พยาบาลในการสอนทางคลินิกโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกัน

ด้านเพื่อนร่วมงาน เนื่องจากในการขึ้นฝึกปฏิบัติงานนักศึกษาต้องขึ้นฝึกปฏิบัติงานเป็นกลุ่มโดยในแต่ละกลุ่มจะมีการเปลี่ยนกลุ่มทุกปี ดังนั้น นักศึกษาพยาบาลจึงต้องทำงานเป็นทีมและขึ้นฝึกปฏิบัติงานกับเพื่อน ซึ่งเพื่อนร่วมกลุ่มฝึกงานมีความสำคัญที่ส่งผลต่อด้านจิตใจและการทำงานเป็นอย่างยิ่ง หากสัมพันธภาพที่มีต่อเพื่อนร่วมงานไม่ดีก็จะส่งผลให้เกิดปัญหาได้ และเมื่อมีการขึ้นฝึกปฏิบัติงานในชั้นปีที่สูงขึ้นก็จะส่งผลให้มีระดับปัญหาเพิ่มขึ้นมากด้วย ฉะนั้นจึงเป็นสาเหตุทำให้นักศึกษามีระดับปัญหาตามความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาลในด้านเพื่อนร่วมงานที่แตกต่างกัน

ด้านองค์ความรู้ เนื่องจากในการขึ้นฝึกปฏิบัติงานนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ต้องเรียนภาคทฤษฎีมาก่อน โดยนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 4 มีการเรียนเนื้อหาทั้งหมดมาอย่างครบถ้วนแล้ว และมีการขึ้นฝึกปฏิบัติงานในปีสุดท้าย โดยในการขึ้นฝึกปฏิบัติงานในชั้นปีที่ 4 ต้องมีการนำความรู้ทั้งหมดมาประยุกต์ใช้และมีงานที่ต้องรับผิดชอบมากยิ่งขึ้น

ด้านสุขภาพกายและจิตใจเนื่องจากนักศึกษาพยาบาลก็เป็นกลุ่มบุคคลหนึ่งที่มีความวิตกกังวลสูง ได้มีผู้ทำการศึกษาพบว่า นักศึกษาพยาบาล จะมีความเครียดทางอารมณ์สูง เนื่องจากต้องปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อมใหม่ที่ตนไม่เคยประสบมาก่อน เช่น ระเบียบการอยู่หอพัก วิธีการศึกษา และการฝึกปฏิบัติกับผู้ป่วย แนวคิดดังกล่าวได้รับการสนับสนุนจากงานวิจัยของนิภาภัทร อยู่พุ่ม (2549) ซึ่งได้ศึกษาความเครียดของนักศึกษาพยาบาลในมหาวิทยาลัยระบบปกติและระบบเปิด พบว่านักศึกษามีระดับความเครียดเล็กน้อย โดยด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนการสอนไม่ทำให้นักศึกษาเกิดความเครียด นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 เป็นปีที่ต้องใช้ความรู้ ทักษะที่ฝึกฝนมาจากรียนตลอดมา 3 ปีอาจมีความวิตกกังวลจากคำพูดอาจารย์หรือพี่พยาบาลนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 ฝึกงานที่เข้มงวด ร่างกายไม่ได้รับการพักผ่อนและนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 2 เป็นช่วงปีที่กำลังเริ่มปรับตัวในการฝึกงานครั้งแรกทำให้คิดกังวลไปก่อน ทั้งที่ยังไม่เคยฝึกงานมาก่อน

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. นักศึกษาควรมีการเตรียมความพร้อมด้านการเตรียมความรู้ (ภาคทฤษฎี) ก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานมีความมั่นใจไม่ก่อให้เกิดความเครียด และเสี่ยงต่อการติดเชื้อ
2. อาจารย์นิเทศควรมีจำนวนที่เหมาะสมกับจำนวนนักศึกษา เพื่อให้การนิเทศนักศึกษาขณะฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยได้ทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ
3. ห้องสมุดควรมีหนังสือให้เพียงพอกับจำนวนนักศึกษาที่จะค้นคว้าเรื่องที่จะศึกษาในช่วงฝึกปฏิบัติงาน
4. ประสพการณ์ที่วิทยาลัยพยาบาลกำหนดควรเหมาะสมกับระยะเวลาฝึก ไม่ควรกำหนดมากเกินไป จะทำให้นักศึกษามีความวิตกกังวล ก่อให้เกิดความเครียดและรู้สึกเบื่อเมื่อขึ้นฝึกปฏิบัติงาน
5. ควรมีการสนับสนุนให้นักศึกษาได้กล้าแสดงความคิดเห็นในขณะฝึกปฏิบัติงาน
6. อาจารย์และพยาบาลที่หอผู้ป่วยควรรับฟังความคิดเห็นของนักศึกษามากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาในลักษณะการวิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหาการฝึกภาคปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยระหว่างหลักสูตรพยาบาลของกระทรวงสาธารณสุขกับหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ของสถานศึกษาหรือหน่วยงานอื่น ทั้งภาครัฐและเอกชน
2. ควรมีการศึกษาถึงอิทธิพลภายนอกที่มีผลกระทบต่อการฝึกภาคปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วย

กิตติกรรมประกาศ

วิจัยฉบับนี้สำเร็จลงด้วยความเรียบร้อย โดยได้รับความช่วยเหลือแนะนำอย่างดียิ่งจาก ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ได้แก่ ดร.ศรินยา พลสิงห์ชาญ อาจารย์ศศิธร วิโสรัมย์ และคุณโคมเรข เสริมศรี จากโรงพยาบาลศูนย์สุรินทร์ ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย แก้ไขข้อบกพร่อง เพื่อให้งานวิจัยฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ไว้ ณ ที่นี้ด้วย

เอกสารอ้างอิง

- นิภาภัทร อยู่พุ่ม. (2549). *ความเครียดของนักศึกษาพยาบาลในมหาวิทยาลัยระบบปกติและระบบเปิด*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสุขภาพจิตและการพยาบาลจิตเวช, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นิสา เขมทัสน์. (2551). *ความร่วมมือในการฝึกปฏิบัติในคลินิกของนักศึกษาพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนกในเขตภาคเหนือ ตามการรับรู้ของอาจารย์พยาบาลและพยาบาลวิชาชีพ*. การค้นคว้าแบบอิสระพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศรีสุตา งามขำ. (2539). *พฤติกรรมการดูแลนักศึกษาพยาบาลของอาจารย์พยาบาลในการสอนทางคลินิก และทัศนคติต่อวิชาชีพการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Bandura, A. (1977). *Social Learning theory*. Englewood Cliffs, N. J.: Prentice-Hall.